

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAI

Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS
SPECIALIOJOJE ATASKAITOJE

Sukčiavimas bendros žemės ūkio politikos srityje. Laikas iš esmės spręsti šią didėjančią problemą

Turinys

SANTRAUKA (I–XI dalys).....	2
ĮVADAS (1–23 dalys).....	3
AUDITO APIMTIS IR METODAS (24–27 dalys).....	4
PASTABOS (28–105 dalys).....	4
IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS (106–112 dalys).....	12
1 rekomendacija. Įgyti išsamesnių žinių apie sukčiavimo riziką ir priemones, susijusias su BŽŪP išlaidomis, ir jomis dalytis.....	13
2 rekomendacija. Skatinti naudoti naujas technologijas sukčiavimo BŽŪP išlaidų srityje prevencijai ir nustatymui.....	14

Šiame dokumente pateikiami Europos Komisijos atsakymai į Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pastabas pagal [Finansinio reglamento 259 straipsnį](#), kurie turi būti paskelbti kartu su specialiaja ataskaita.

SANTRAUKA (I–XI dalys)

Komisijos atsakymai

Bendras Komisijos atsakymas į santrauką

Bendra žemės ūkio politika (BŽŪP) yra tikroji Europos politika, nes valstybės narės sutelkia išteklius vienai bendrai politikai vykdyti iš vieno Europos biudžeto.

Esant 6,6 mln. BŽŪP paramos gavėjų, Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) išlaidos įgyvendinamos pagal pasidalijamąjį valdymą, taikant visapusišką valdymo ir kontrolės sistemą, skirtą BŽŪP išlaidų teisėtumui ir tvarkingumui užtikrinti.

Kai Komisija vykdo biudžetą pagal pasidalijamąjį valdymą, vykdymo užduotimis dalijamasi su valstybėmis narėmis. Pastarųjų reikalaujama imtis visų reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad iš ES biudžeto finansuojami veiksmai būtų įgyvendinami teisingai, veiksmingai ir laikantis ES taisyklių. Valstybės narės privalo būti parengusios sistemas, kurios padėtų užkirsti kelią pažeidimams ir sukčiavimui, juos aptikti ir ištaisyti. BŽŪP teisės aktuose nustatyta, kad valstybės narės akredituoja mokėjimo agentūras, kurios yra specialios įstaigos, atsakingos už Sąjungos lėšų valdymą ir kontrolę, visų pirma už mokėjimus paramos gavėjams ir finansinių ataskaitų teikimą Komisijai.

Tuo pačiu metu valstybių narių paskirtos sertifikavimo įstaigos kasmet teikia nuomonę apie atitinkamos mokėjimo agentūros metinių ataskaitų išsamumą, tikslumą ir teisingumą, tinkamą jos vidaus kontrolės sistemos veikimą ir Komisijai deklaruotą išlaidų teisėtumą ir tvarkingumą.

Komisija laikosi pozicijos, kad žemės grobimas nėra problema, būdinga piktnaudžiavimui konkrečiais BŽŪP teisės aktų trūkumais. Šie reiškiniai veikiau yra susiję su galimais teisinių sistemų, priežiūros ir asmens teisių apsaugos trūkumais valstybėse narėse, todėl valstybės narės, taikydamos bendrą teisinę valstybės principą, turi juos atitinkamai šalinti.

Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato (toliau – Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD) atliktų akreditavimo auditų metu nagrinėjamos kovos su sukčiavimu priemonės, kurias mokėjimo agentūros įgyvendino atsižvelgdamos į akreditavimo kriterijų komponentus, visų pirma susijusius su vidaus aplinka, paraiškų patvirtinimu ir stebėseną (rizikos vertinimas atliekamas planavimo etapu siekiant nustatyti sritis, į kurias reikia sutelkti dėmesį atliekant auditą – sukčiavimo rizika visada svarstoma planavimo etapu). Atitinkamais atvejais Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD nustatyti faktai ir pateiktos rekomendacijos lėmė tai, kad buvo įgyvendinti mokėjimo agentūrų taisomieji arba tobulinimo planai.

Teikiamų ataskaitų išsamumo lygis priklauso nuo sertifikavimo įstaigų profesinio sprendimo. Jei sertifikavimo įstaigos atlikdamos savo darbą nenustato jokių faktų, jos neprivalo pateikti išsamesnės informacijos apie atliktą darbą.

Komisija jau nuo 2018 m. skatina taikyti vykdant stebėseną atliekamų patikrų metodą. Komisija ne tik suteikė nemokamą galimybę naudotis programos „Copernicus“ prieigos prie duomenų ir informacijos paslaugomis (DIAS) BŽŪP stebėsenos tikslais, bet ir parengė rekomendacinius dokumentus, surengė įvairius susitikimus ir internetinius seminarus su suinteresuotaisiais subjektais, taip pat 2021 m. pradėjo dėti informavimo pastangas dėl vykdant stebėseną atliekamų patikrų, kad būtų pašalintos numanomos ar realios techninės kliūtys, trukdančios naudoti palydovų „Sentinel“ duomenis BŽŪP stebėsenai. Todėl 2021 m. vykdant stebėseną atliekamų patikrų metodo taikymo valstybėse narėse dažnumas, palyginti su 2020 m., padidėjo du kartus, taigi viršytas Komisijos tarpinis orientyras – iki 2022 m. apimti 10 proc. naudojamų žemės ūkio naudmenų.

Komisija pritaria Audito Rūmų rekomendacijoms.

ĮVADAS (1–23 dalys)

Komisijos atsakymai

09. Sąjungos finansiniams interesams kenkiantis sukčiavimas apibrėžtas Direktyvos (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis (toliau – FIA direktyva) 3 straipsnyje, kalbant apie bet kokią veiksmą ar neveikimą, susijusį su: i) išlaidomis, nesusijusiomis su viešaisiais pirkimais, ir ii) išlaidomis, susijusiomis su viešaisiais pirkimais. Kitos Sąjungos finansiniams interesams kenkiančios nusikalstamos veikos (pinigų plovimas, pasyvioji ir aktyvioji korupcija, viešųjų lėšų pasisavinimas), kaip apibūdinta FIA direktyvos 4 straipsnyje, turėtų būti nagrinėjamos kartu.

11. Audito Rūmų vartojamos sąvokos „vidaus“ ir „išorės sukčiavimas“ nesutampa su sąvokomis „vidaus“ ir „išorės tyrimai“, kuriuos atlieka OLAF, kaip apibrėžta Reglamento (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 4 straipsnyje.

PIRMA ĮTRAUKA. Nors profesinės paslapties pažeidimai arba pasyvioji korupcija daugeliu atvejų taip pat gali būti susiję su nesažiningu elgesiu, taip būna ne visada nedeklaruotų interesų konfliktų atveju.

ANTRA ĮTRAUKA. FIA direktyvoje išskiriamas sukčiavimas, kalbant apie bet kokią veiksmą ar neveikimą, susijusį su: i) išlaidomis, nesusijusiomis su viešaisiais pirkimais ir ii) išlaidomis, susijusiomis su viešaisiais pirkimais. Turėtų būti laikoma, kad kitos Sąjungos finansiniams interesams kenkiančios nusikalstamos veikos, pvz., aktyvioji korupcija, patenka į šią apibrėžtį.

13. PIRMA ĮTRAUKA. Nors galutinė atsakomybė už BŽŪP tenka Komisijai, visų pirma Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD, ji dalijasi valdymo funkcijomis su valstybių narių mokėjimo agentūromis. Nuo 2015 m. nepriklausomos sertifikavimo įstaigos valstybėse narėse kasmet teikia nuomonę dėl mokėjimo agentūrų išlaidų tvarkingumo.

ANTRA ĮTRAUKA. Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) atlieka administracinius sukčiavimo, korupcijos ir bet kokios kitos neteisėtos veiklos, kenkiančios ES biudžeto finansiniams interesams, ir sunkių nusižengimų ES institucijose tyrimus.

23. Dėl Audito Rūmų nustatytų faktų apie tai, kad FIA ataskaitose paskelbti duomenys yra neišsamūs, Komisija savo atsakyme į Audito Rūmų pastabas specialiojoje ataskaitoje Nr. 01/2019 paaiškino, kad nepranešimas apie tam tikrus atvejus x metais nereiškia, kad apie šį atvejį iš viso nebus pranešta. Todėl, rengiant FIA ataskaitą, analizuojami bent penkeri metai, kad būtų galima kuo labiau sumažinti tokio nepranešimo poveikį ir laikoma, kad šių (laiku) nepateiktų ataskaitų poveikis sukčiavimo atvejų aptikimo vertinimams yra gana ribotas, o tai neturi didelės įtakos Komisijos išvadoms.

Komisija mano, kad FIA ataskaita yra tiksliausia turima priemonė su ES lėšoms susijusio sukčiavimo poveikiui įvertinti.

AUDITO APIMTIS IR METODAS (24–27 dalys)

Komisija atsakymų nepateikė.

PASTABOS (28–105 dalys)

Komisijos atsakymai

30. Komisija norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad klaidos nėra tas pats, kas sukčiavimas.

Komisija nurodo savo atsakymą į Audito Rūmų 2019 m. metinės ataskaitos 6.36 dalyje pateiktas pastabas ir atkreipia dėmesį į Audito Rūmų vertinimą, kad sukčiavimo rizika yra didesnė tose srityse, kuriose paprastai taikomas kompensavimu grindžiamas bendras finansavimas, o ne tiesioginių išmokų ir su plotu susijusių kaimo plėtros išlaidų, kurios sudaro didžiąją BŽŪP išlaidų dalį, srityje.

Remiantis dabartine BŽŪP teisės aktų sistema reikėtų priminti, kad, kalbant apie kompensavimu grindžiamas išmokas, taikomos sudėtingos sąlygos ir atitikties reikalavimams taisyklės, kai, norint pasiekti plataus užmojo politikos tikslus, pagalbą būtina skirti tikslingai. Todėl teisėtumą ir tvarkingumą reikia suderinti su politikos tikslų siekimu, kartu atsižvelgiant į įgyvendinimo sąnaudas. 2023–2027 m. laikotarpiu Komisija šį klausimą sprendžia skatindama taikyti supaprastinto išlaidų apmokėjimo tvarką ir supaprastindama BŽŪP.

6 DIAGRAMA. SU PAŽEIDIMAIS IR SUKČIAVIMU SUSIJĘ VEIKSNIAI

Komisija primena svarbų integruotos administravimo ir kontrolės sistemos (IAKS), įskaitant Žemės sklypų identifikavimo sistemą (ŽSIS), vaidmenį išlaikant žemą klaidų riziką su žemės ūkio plotu susijusių BŽŪP išmokų (tiesioginių išmokų ir kai kurių kaimo plėtros priemonių) srityje, kaip pripažino Audito Rūmai.

Žr. Komisijos atsakymą į 30 dalies pastabas.

31. Komisija pažymi, kad dirbtinas sąlygų sudarymas, kad būtų laikomasi atitikties reikalavimams kriterijū, yra nebūtinai sukčiavimas, o pažeidimas. Tuo pačiu metu, klaidingos informacijos pateikimas siekiant nepagrįstai pasinaudoti BŽŪP parama iš tiesų yra konkretus sukčiavimo atvejis.

3 langelis. Veiklos imitavimo ir dokumentų klastojimo siekiant gauti ES lėšų pavyzdžiai

Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad 3 langelyje aprašytas Slovakijos atvejis yra veiksmingai veikiančios valdymo ir kontrolės sistemos valstybėje nareje, kuri tinkamai užkirto kelią žalai ES finansiniams interesams ir apie ją tinkamai pranešė pagal taikomas procedūras, pavyzdys.

40. Siekdamas užtikrinti saugų vynininkystės skatinimo priemonės įgyvendinimą, 2016 m. Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD paskelbė gaires¹ dėl nacionalinių vyno sektoriaus paramos programų, visų pirma dėl skatinimo priemonės. Be to, 2021 m. Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD paskelbė pranešimą valstybių narių atstovams dėl vyno sektoriuje nustatytų techninių problemų – vynininkystės

¹ Informaciją galima rasti adresu: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/wine-guidelines-national-support-programmes-2016-16-12_en.pdf

skatinimo trečiojoje šalyje. Tai turėtų padėti sumažinti riziką, susijusią su skatinimo priemonės įgyvendinimu vynu sektoriuje.

PIRMA ĮTRAUKA. Su personalo sąnaudomis susijusios išlaidos teisiškai ribojamos iki 50 proc. visų įgyvendintos skatinimo priemonės sąnaudų.

ANTRA ĮTRAUKA. Patikros vietoje ES nepriklausančiose šalyse yra reglamentuojamos Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2016/1150. Nėra jokių konkrečių įpareigojimų ir (arba) tikslų, susijusių su minimaliomis trečiojoje šalyje vykdomomis mėginių ėmimo patikromis. Be to, reglamente nereikalaujama, kad patikros būtų atliekamos toje vietoje, kurioje įgyvendinami veiksmai, o tik paramos gavėjo arba organizuojančios įstaigos patalpose. Vynininkystės skatinimo trečiojoje šalyje patikros vietoje nėra orientuotos į veiksmų patikrinimą *in situ*.

TREČIA ĮTRAUKA. Įgyvendinimo reglamento (ES) 2016/1150 41 straipsnyje nustatyti konkretūs reikalavimai tuo atveju, kai skatinimo veiklą vykdo organizuojančioji įstaiga.

42. Komisija patvirtina, kad yra nustatytas reikalavimas ūkininkui disponuoti reikalavimus atitinkančiais hektarais tam, kad jam būtų suteiktos teisės į išmokas ir būtų galima pasinaudoti tomis teisėmis į išmokas siekiant gauti atitinkamą išmoką pagal bazinės išmokos sistemą arba išmoką pagal vienkartinės išmokos už plotus sistemą.

5 langelis. Kas yra žemės grobimas?

Žemės grobimo reiškinys yra platesnis nei žemės ūkio paskirties žemės koncentracija ir parama keliems paramos gavėjams, apie kuriuos Komisija žino (20 proc. BŽŪP paramos gavėjų gauna apie 80 proc. tiesioginių išmokų, o tai atspindi žemės nuosavybės pasiskirstymą). 2014–2022 m. BŽŪP lėmė didelį tiesioginių išmokų perskirstymą mažesniems ūkininkams ir vietovėms, kuriose esama gamtinių kliūčių, palyginti su 2011–2013 m. laikotarpiu. Naujajai 2023–2027 m. BŽŪP toliau siekiama didinti tiesioginių išmokų paskirstymo teisingumą taikant tokias priemones kaip viršutinių ribų nustatymas, išmokų mažinimas ir, visų pirma, papildoma perskirstomoji pajamų parama tvarumui didinti.

Kalbant apie žemės grobimą ir nesažiningą veiklą, Komisija norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad yra skirtumas tarp neteisėto žemės įsigijimo (tai reiškia, kad nuosavybės teisė į žemę įgyjama vykdant nusikalstamas veikas, pvz., smurto ar bauginimo veiksmus) ir vėliau faktiško atitikties reikalavimams sąlygų tenkinimo ir tik apsimetimo, kad tenkinamos atitikties reikalavimams sąlygos, pateikiant padirbtus ir (arba) suklastotus dokumentus. Pastarasis atvejis galėtų būti ta problema, kurią mokėjimo agentūra galėtų nustatyti kovos su sukčiavimu priemonėmis.

47. Komisija palankiai vertina tai, kad Audito Rūmai teigiamai įvertino integruotos administravimo ir kontrolės sistemos (IAKS) ir Žemės sklypų identifikavimo sistemos (ŽSIS) vaidmenį užkertant kelią klaidoms ir mažinant jų lygį. Taip pat žr. Komisijos atsakymą dėl 6 diagramos.

49. Komisija pritaria Audito Rūmų nuomonei, kad tam tikri būdai neteisėtai pasipelnyti iš ES lėšų (pvz., kai sukčiautojai siekia neteisėtai įsigyti žemės ūkio paskirties žemės ir vėliau prašyti paramos) iš tiesų gali būti veiksmingos valdymo ir kontrolės sistemos, pavyzdžiui, IAKS ir ŽSIS, kuri privertė sukčiautojus ieškoti kitų pagalbos gavimo būdų, veikimo rezultatas. Labai dažnai dėl šių kitų būdų sukčiautojai susiduria su didesne rizika, kad jie bus nustatyti, ir jiems bus taikomos griežtesnės

sankcijos (įskaitant ilgas laisvės atėmimo bausmes). Apskritai tai įrodo taikomos sistemos patikimumą.

BENDRAS KOMISIJOS ATSAKYMAS DĖL 7 DIAGRAMOS IR Į 50 BEI 51 DALIŲ PASTABAS

Kalbant apie žemės grobimą ir nesažiningą veiklą, Komisija norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad yra skirtumas tarp neteisėto žemės įsigijimo (tai reiškia, kad nuosavybės teisė į žemę įgyjama vykdant nusikalstamas veikas, pvz., smurto ar bauginimo veiksmus) ir vėliau faktiško atitikties reikalavimams sąlygų tenkinimo ir tik apsimetimo, kad tenkinamos atitikties reikalavimams sąlygos, pateikiant padirbtus ir (arba) suklastotus dokumentus. Pastarasis atvejis galėtų būti ta problema, kurią mokėjimo agentūra galėtų nustatyti kovos su sukčiavimu priemonėmis.

6 langelis. Italijoje neteisėtai deklaruotos žemės pavyzdys

Dėl 6 langelyje nurodytos padėties Italijoje Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD atliko du auditus: po vieno audito buvo atlikta 158 mln. EUR dydžio finansinė pataisa, o po kito – 21 mln. EUR dydžio finansinė pataisa. Todėl, vykdant bendrą ir koordinuotą OLAF ir Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD darbą, ES biudžetas buvo tinkamai apsaugotas. Tai dar vienas pavyzdys, iš kurio matyti, kad Komisija teikia didžiausią prioritetą kovai su sukčiavimu ir ES finansinių interesų apsaugai.

52. 7 langelyje aprašytos problemos nebūtinai yra susijusios su mokėjimo agentūrų atliekamų patikrų trūkumais, o veikia su žemės nuosavybės ir žemės nuomos valdymo konkrečioje valstybėje narėje trūkumais. Dėmesys turėtų būti sutelktas į neatidėliotiną poreikį tobulinti šias sistemas, o ne į pačią mokėjimo agentūros vykdomą kontrolę.

53. Nei Reglamente (ES) Nr. 1307/2013, nei naujojoje 2023–2027 m. BŽŪP teisinėje sistemoje (Reglamente (ES) 2021/2115 dėl strateginių planų rėmimo) neapibrėžtas teisinio santykio, kuris nulemtų, kad ūkininkas disponuoja reikalavimus atitinkančiais hektarais, pobūdis, nes neįmanoma nustatyti bendros taisyklės, kuri būtų suderinama su visais nacionalinės teisės aktais. Išsamūs reikalavimai taip pat prieštarautų naujo įgyvendinimo modelio koncepcijai. Tačiau, laikantis laisvės sudaryti sutartis principo, šiuo atžvilgiu galioja visos nacionalinėje teisėje teisiškai prieinamos disponavimo žemės ūkio paskirties žeme formos. Tai gali apimti nuosavybės teisę, žemės koncesiją, rašytinę nuomos sutartį, žodinę nuomą ar kitokios formos žodinį susitarimą, neginčijamą valdymą, jei tai leidžiama pagal nacionalinės teisės aktus ar kitas nacionalinės teisės formas, teises tradicijas ir (arba) teisinius papročius, bet tuo neapsiriboti.

54. Komisija pakartoja, kad svarbu, jog valstybės narės įdiegtų tinkamas valdymo kontrolės sistemas siekiant užkirsti kelią pažeidimams, juos nustatyti ir apsaugoti Sąjungos finansinius interesus. Dėl šios priežasties patikrinimai neturėtų apsiriboti atvejais, kai dėl tos pačios žemės pateikiami keli prašymai. Vis dėlto valstybės narės savo nuožiūra pasirenka paramos paraiškų patikrų formą ir reikalavimo, kad ūkininkas turi disponuoti reikalavimus atitinkančiais hektarais, įvykdymo patikrinimo būdą.

55. Pagal pasidalijamąjį valdymą valstybėms narėms suteikiama galimybė lanksčiai organizuoti savo kontrolės sistemas. Todėl skirtingos nacionalinės sistemos atspindi metodų skirtumus. Kalbant apie patikras, Komisija ragina valstybes narses šalinti pažeidimus ir pažeidimų neapriboti atvejais, kai dėl tos pačios žemės pateikiami keli prašymai. Iš tiesų valstybės narės raginamos vykdyti savo bendrą pareigą užtikrinti veiksmingą ir sistemingą administracinę kontrolę, įskaitant reikalavimo dėl teisėto disponavimo žeme laikymąsi, nepaisant savo veiksmų laisvės ir teisės daryti prielaidą, kad pareiškėjas disponuoja reikalavimus atitinkančiais hektarais.

56. Tuo atveju, kai dėl tos pačios žemės pateikiami keli prašymai, valstybės narės pirmiausia turi nustatyti, kas teisėtai disponuoja reikalavimus atitinkančiais hektarais. Jei vienas iš pareiškėjų neturi jokios juridinės teisės, jis negali tvirtinti, kad teisėtai disponuoja atitinkama žeme. Antra, jeigu dvi šalys gali įrodyti teisinį ryšį žemės atžvilgiu, nacionalinės institucijos, vadovaudamosi byloje C-61/09 *Landkreis Bad Dürkheim* nustatytais principais, turi nustatyti, kas turi teisę priimti sprendimus dėl tuose hektaruose vykdomos žemės ūkio veiklos ir kam tenka su šia veikla susijęs pelnas bei finansinė rizika.

58. Žemės ūkio veiklos vykdymą žemės ūkio paskirties žemėje tikrina mokėjimo agentūros, vykdydamos reikiamą atitikties reikalavimams sąlygų kontrolę. Tada sertifikavimo įstaigos reguliariai atlieka šių kontrolės sistemų auditą, o prireikus auditus atlieka Komisija. Jei nustatoma, kad šios kontrolės priemonės turi trūkumų, taikomos finansinės pataisos.

8 langelis. Ganyklų ir kalnų vietovių patrauklumas sukčiautojams

Be OLAF tyrimų, šios rūšies problemos (pvz., ganyklų ir kalnų vietovių patrauklumas sukčiautojams) taip pat nagrinėjamos Komisijos atliekamuose audituose ir finansinės pataisos taikomos tol, kol padėtis ištaisoma ir ES biudžetas visiškai apsaugojamas. Labai dažnai tai daroma atsižvelgiant į veiksmų planus, kuriuos, prižiūrint Komisijai, turi įgyvendinti valstybės narės siekdamos užtikrinti, kad nustatyti trūkumai būtų visiškai ir greitai pašalinti.

BENDRAS KOMISIJOS ATSAKYMAS Į 59–61 DALIŲ PASTABAS

Komisija norėtų pabrėžti, kad reikia aiškiai atskirti nustatytą sukčiavimą nuo įtariamų sukčiavimų laikomų pažeidimų. Sukčiavimo atvejus gali tirti tik kompetentingos tai daryti įstaigos, pvz., OLAF, Europos prokuratūra arba valstybių narių kovos su sukčiavimu įstaigos ir teisėsaugos institucijos. Sukčiavimas gali būti nustatytas tik galutiniu administracinio arba baudžiamojo teismo sprendimu.

Iš OLAF nusiųstų 12 bylų ši tarnyba iki šiol užbaigė du tyrimus ir parengė finansines rekomendacijas Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD dėl neteisėtai išmokėtos sumos susigrąžinimo organizavimo. Šiais dviem konkrečiais atvejais OLAF patvirtino, kad yra pažeidimų, tačiau nerado sukčiavimo įrodymų. Likusios 10 bylų vis dar tiriamos, todėl Komisija negali pateikti papildomų pastabų.

Be to, Komisija teigiamai vertina tai, kad per pastaruosius dvejus metus Audito Rūmų nurodytas klaidų lygis Gamtos išteklių skyriuje buvo artimas reikšmingumo ribai (1,9 proc. 2019 m. ir 2 proc. 2020 m.) ir atitinka Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD metinėje veiklos ataskaitoje nurodytą klaidų lygį.

Komisija pažymi, kad Audito Rūmai nemano turintys teisę tirti sukčiavimą. Tas pats pasakytina ir apie Komisijos auditorius.

62. Kalbant apie veiksmus, kurių Komisija ėmėsi kovos su sukčiavimu BŽŪP srityje, Komisija mano turinti teisę atlikti sukčiavimo ir sukčiavimo rizikos apžvalgą ir toliau laikosi aktyvios pozicijos bei stebi sukčiavimo riziką, susijusią su BŽŪP išlaidomis.

BENDRAS KOMISIJOS ATSAKYMAS Į 65–69 DALIŲ PASTABAS

Komisija laikosi pozicijos, kad žemės grobimas nėra problema, būdinga piktnaudžiavimui konkrečiais BŽŪP teisės aktų trūkumais. Šis reiškinys veikiau yra susijęs su galimais teisinių sistemų, priežiūros ir asmens teisių apsaugos trūkumais valstybėse narėse, todėl valstybės narės, taikydamos bendrą teisinės valstybės principą, turi juos tinkamai šalinti.

Savo 2020 m. metinėje ataskaitoje dėl kovos su sukčiavimu strategijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD, darydamas nuorodą į žemės grobimo klausimą apskritai, pateikė labai skirtingą koncepciją apie tai, kad žemės grobimas „nėra problema, būdinga piktnaudžiavimui konkrečiais BŽŪP teisės aktų trūkumais“.

Kaip pripažino Audito Rūmai 56 dalyje, Komisija ėmėsi veiksmų, kad pateiktų valstybėms narėms gaires, kaip spręsti žemės grobimo problemas, kai jos susijusios su disponuojamos žemės klausimu.

Kalbant apie žemės grobimą ir nesažiningą veiklą, Komisija norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad yra skirtumas tarp neteisėto žemės įsigijimo (tai reiškia, kad nuosavybės teisė į žemę įgyjama vykdant nusikalstamas veikas, pvz., smurto ar bauginimo veiksmus) ir vėliau faktiško atitikties reikalavimams sąlygų tenkinimo ir tik apsimetimo, kad tenkinamos atitikties reikalavimams sąlygos, pateikiant padirbtus ir (arba) suklastotus dokumentus. Pastarasis atvejis galėtų būti ta problema, kurią mokėjimo agentūra galėtų nustatyti kovos su sukčiavimu priemonėmis.

9 DIAGRAMA. AGRI GD VALSTYBĖMS NARĖMS PATEIKTŲ GAIRIŲ CHRONOLOGIJA

Komisija pažymi, kad ji supranta paramos, kuri turi būti teikiama valstybėms narėms, svarbą ir palaiko glaudžius ryšius su valstybių narių mokėjimo agentūromis, kad suteiktų reikiamą paramą pagal gautus prašymus.

74. Komisija mano, kad ji sudarė palankesnes sąlygas keistis geriausia patirtimi, susijusia su kovos su sukčiavimu priemonėmis, be kita ko, ir mokėjimo agentūrų konferencijose nuo 2019 m., kai tai buvo įmanoma dėl COVID-19 pandemijos apribojimų, pavyzdžiui, per 2020 m. spalio mėn. konferenciją, kurios metu Kroatijos mokėjimo agentūra pristatė pranešimą. Keitimasis geriausia patirtimi taip pat vyko Mokymosi tinklo posėdžiuose. Be to, nuo 2021 m. vėl organizuojami kovos su sukčiavimu seminarai, o Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD visada atsakydavo į iš valstybių narių gautus prašymus šiuo klausimu. Atsižvelgiant į gautus prašymus 2022 m. organizuojami kiti seminarai.

BENDRAS KOMISIJOS ATSAKYMAS Į 75–78 DALIŲ PASTABAS

Tai, kaip valstybės narės įgyvendina kovos su sukčiavimu priemones, Komisija stebi remdamasi sertifikavimo įstaigų darbu.

Nacionalinės kovos su sukčiavimu priemonės nuolat prižiūrimos remiantis sertifikavimo įstaigų darbu ir jų metinėmis ataskaitomis Komisijai.

Minėta priežiūra vykdoma laikantis toliau aprašyto metodo ir galiojančių teisės aktų nuostatų.

Mokėjimo agentūros yra teisiškai įpareigosios taikyti kovos su sukčiavimu priemones. Siekdamas padėti mokėjimo agentūroms taikyti tinkamas priemones, Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD pateikė valstybėms narėms gaires dėl akreditavimo kriterijų, susijusių su kovos su sukčiavimu priemonėmis, įgyvendinimo.

Komisija pabrėžia, kad, kalbant apie kovos su sukčiavimu priemones, pagal pasidalijamąjį valdymą pagrindinis vaidmuo tenka valstybėms narėms. Gairė Nr. 1 dėl akreditavimo kriterijų yra dokumentas, kuriame pateikti minimalūs sertifikavimo įstaigų visų akreditavimo kriterijų peržiūros, įskaitant sukčiavimo prevenciją ir nustatymą, reikalavimai. Konkretesnės gairės dėl kovos su sukčiavimu priemonių, nurodant geriausią patirtį, valstybėms narėms buvo pateiktos pvz., 2021 m. lapkričio mėn. ekspertų grupės posėdyje.

Teikiamų ataskaitų išsamumo lygis priklauso nuo sertifikavimo įstaigų profesinio sprendimo, tačiau Komisija patikslina, kad tais atvejais, kai buvo aptikta su sukčiavimu prevencija ir (arba) nustatymu susijusių trūkumų, jie buvo tinkamai aprašyti sertifikavimo įstaigų ataskaitose. Jei sertifikavimo įstaigos atlikdamos savo darbą nenustato jokių faktų, jos neprivalo pateikti išsamesnės informacijos apie atliktą darbą.

Komisija (Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD) kasmet vykdo keletą audito misijų valstybėse narėse, kurių metu tikrinamas sertifikavimo įstaigų audito strategijos įgyvendinimas ir darbo, susijusio su mokėjimo agentūros vidaus kontrolės sistemos vertinimu, įskaitant akreditavimo kriterijų peržiūrą, kokybę.

80. Kaip aiškiai nurodė Audito Rūmai, Komisija atlieka auditus, kurie nėra ir neturėtų būti sukčiavimo tyrimai. Tačiau Komisija tikrina valstybių narių taikomas kovos su sukčiavimu priemones.

Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD atliekamų akreditavimo auditų metu nagrinėjamos kovos su sukčiavimu priemonės, kurias įgyvendino mokėjimo agentūros atsižvelgdamos į akreditavimo kriterijų komponentus, visų pirma susijusius su *vidaus aplinka, paraiškų patvirtinimu* ir *stebėseną* (rizikos vertinimas atliekamas planavimo etapu siekiant nustatyti sritis, į kurias reikia sutelkti dėmesį atliekant auditą – sukčiavimo rizika visada svarstoma planavimo etapu). Atitinkamais atvejais Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD nustatyti faktai ir pateiktos rekomendacijos lėmė tai, kad buvo įgyvendinti mokėjimo agentūrų taisomieji arba tobulinimo planai.

10 langelis. Komisijos atsakas į įtarimus dėl netinkamo BŽŪP lėšų panaudojimo Slovakijoje

Komisija pažymi, kad, prieš visiškai atnaujindamos akreditaciją, Slovakijos institucijos ėmėsi tam tikrų taisomųjų veiksmų mokėjimo agentūros atžvilgiu. Pirmaisiais 2022 m. mėnesiais Slovakijos valdžios institucijos vis dar įgyvendina pertvarkos planą, kuriuo siekiama toliau tobulinti mokėjimo agentūros vidaus kontrolės sistemas, visų pirma susijusias su kaimo plėtros išlaidomis, kurioms netaikoma IAKS. Nors Slovakijos valdžios institucijos visiškai atnaujino akreditaciją, jos neatnaujino mokėjimų, susijusių su kaimo plėtros investicinėmis priemonėmis, kurioms netaikoma IAKS, kol nėra įgyvendinti tolesni patobulinimai. Komisija sustabdė Slovakijos valdžios institucijų pateiktus kompensavimo prašymus, kol šios institucijos bus sustabdžiusios mokėjimus.

82. Vykdamas stebėseną atliekamos patikros yra ES teisinėje sistemoje apibrėžtas kontrolės metodas, grindžiamas apsilankymais vietoje (dėl atitikties reikalavimams kriterijų, įsipareigojimų ir pareigų, kuriems netaikoma stebėseną) ir naujų technologijų naudojimu (dėl atitikties reikalavimams kriterijų, įsipareigojimų ir pareigų, kuriems taikoma stebėseną) kaip alternatyva tradiciniams kontrolės metodams, taikomiems paramos už plotą schemoms ir priemonėms.

83. Tais atvejais, kai atitikties reikalavimams sąlygos paramai už plotą gauti gali būti laikomos tomis, kurioms taikoma stebėseną naudojantis palydovų „Sentinel“ duomenimis (arba kitais bent lygiaverčiais duomenimis), taikant metodą, kai vykdamas stebėseną atliekamos patikros, naudojami automatizuoti atitikties tikrinimo procesai. Gavus negalutinius rezultatus imamasi pusiau automatizuotų procedūrų. Tais atvejais, kai atitikties reikalavimams sąlygoms paramai už plotą gauti *a priori* netaikoma stebėseną naudojantis palydovų „Sentinel“ duomenimis, turi būti atliekami paramos gavėjų imties patikrinimai vietoje. Taigi, vykdamas stebėseną atliekamų patikrų metodo privalumas, palyginti su tradiciniais kontrolės metodais, yra didžiausias tuomet, kai galima stebėti visas atitikties reikalavimams sąlygas. Tačiau visų pirma kaimo plėtros priemonėse gali būti nustatytos atitikties reikalavimams sąlygos, kurioms netaikoma stebėseną naudojant palydovų „Sentinel“ duomenis. Siekiant pašalinti šią kliūtį, Komisijos pasiūlyme dėl būsimos valstybių narių žemės ūkio plotų stebėjimo sistemos numatyta naudoti kitus nei palydovų „Sentinel“ duomenis, pvz., su geografinė vietoje susietas nuotraukas.

84. Komisija pažymi, kad palydovais galima stebėti tik fizinių reiškinių buvimą ar nebuvimą vietovėse, dėl kurių prašoma BŽŪP paramos. Taigi pagal galutinius palydovinius duomenis galima

nustatyti laikomasi ar nesilaikoma atitikties reikalavimams kriterijų, susijusių su konkrečia žemės ūkio veikla ar sąlygomis, bet ne su administracinėmis sąlygomis, susijusiomis, pavyzdžiui, su paramos gavėju arba jo disponuojama žeme.

85. Automatinis įprastų palydovinių vaizdų srautų tvarkymas suteikia galimybę tiek įspėti ūkininkus apie artėjančius terminus, dėl kurių reikia imtis konkrečių veiksmų (pvz., nušienauti lauką iki tam tikro termino), tiek pranešti ūkininkams apie pastebėtus atitikties reikalavimams kriterijų dėl prašomos paramos skyrimo nesilaikymo atvejus (pvz., arimo draudimo nesilaikymą). Teisinėje sistemoje numatyta, kad paramos gavėjai per nustatytus terminus gali iš dalies pakeisti arba atsiimti paraiškas skirti paramą.

86. Vykdamas stebėseną atliekamų patikrų metodą įgyvendina valstybių narių kompetentingos institucijos. Pagal vykdamas stebėseną atliekamų patikrų metodą galima nustatyti laikomasi ar nesilaikoma atitikties reikalavimams sąlygų dėl paramos už plotą, jei sąlygos susijusios su žemės ūkio veikla ir jas galima stebėti „Sentinel“ palydovais. Nustačius reikalavimų nesilaikymo atvejus atitinkamų sklypų tiriamojoje visumoje, vykdamas stebėseną atliekamų patikrų metodas leidžia sumažinti fondams kylančią riziką.

90. Komisija jau nuo 2018 m. skatina pradėti taikyti vykdamas stebėseną atliekamų patikrų metodą. Komisija ne tik suteikė nemokamą galimybę naudotis programos „Copernicus“ prieigos prie duomenų ir informacijos paslaugomis (DIAS) BŽŪP stebėsenos tikslais, bet ir parengė rekomendacinius dokumentus ir sudaro palankesnes sąlygas valstybių narių tarpusavio mokymuisi ir keitimuisi geriausia patirtimi, pavyzdžiui, organizuodama specialius susitikimus, kuriuose valstybės narės, kurios jau naudojasi vykdamas stebėseną atliekamų patikrų metodu, pateikia įžvalgų ir dalijasi patirtimi, remdamosi tų patikrų faktiniu įgyvendinimu. Be to, Komisija remia valstybės nares mokymais, dokumentais ir IT sprendimais, dėdama informavimo pastangas dėl vykdamas stebėseną atliekamų patikrų, kuriomis siekiama pašalinti numanomas arba realias technines kliūtis naudojant „Sentinel“ palydovinius duomenis BŽŪP stebėsenai.

91. 2021 m. vykdamas stebėseną atliekamų patikrų metodo taikymo valstybėse narėse dažnumas, palyginti su 2020 m., padidėjo du kartus, taigi viršytas Komisijos tarpinis orientyras – iki 2022 m. apimti 10 proc. naudojamo žemės ūkio naudmenų.

96. Komisija palankiai įvertino 2021 m. Europos Parlamento (EP) tyrimą, kuriame atkreiptas dėmesys į tas pačias problemas, su kuriomis Komisija ir valstybės narės susiduria rinkdamos informaciją, nes informacijos prieinamumas apibrėžiamas skaidrumo reikalavimais ir apribojimais, nustatytais ES bendrajame duomenų apsaugos reglamente (ES) 2016/679. Tyrimo dėl 50 didžiausių paramos gavėjų rezultatai atitinka rezultatus, kuriuos ta pačia tema Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD pateikė EP Biudžeto kontrolės komitetui (CONT). Didelė BŽŪP (ir sanglaudos politikos) dalis skirta viešosioms investicijoms remti. Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD keletą kartų nurodė, kad yra pasirengęs bendradarbiauti su EP, kad prireikus būtų toliau didinamas skaidrumas. Pagal naująją 2023–2027 m. BŽŪP (Reglamento (ES) 2021/2116 98 straipsnį) valstybės narės bus įpareigosios rinkti informaciją, būtiną paramos gavėjams identifikuoti, įskaitant, kai taikytina, grupių, kuriose jie dalyvauja, kaip apibrėžta Direktyvos 2013/34/ES 2 straipsnyje, nustatymą.

97. Pagal pasidalijamojo valdymo principą už informacijos apie paramos gavėjus skelbimą yra atsakingos valstybės narės. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad BŽŪP lėšų gavėjai, įskaitant informaciją apie įmonių grupes (pagal naująją BŽŪP), kasmet būtų skelbiami *ex post* bendroje kiekvienos valstybės narės interneto svetainėje. Visos svetainės prieinamos spustelėjus nuorodas svetainėje europa.eu adresu: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/financing-cap/beneficiaries_en. Komisija svarsto, kaip toliau didinti skaidrumą ES lėšų gavėjų atžvilgiu, atsižvelgiant į būsimą 2018 m. Finansinio reglamento peržiūrą.

98. Siekdama išspręsti kai kurias tyrime nurodytas problemas, Komisija suteikia galimybę naudotis integruota ir sąveikia stebėsenos sistema, įskaitant bendrą duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemonę (šiuo metu ji vadinama „Arachne“), kad ją būtų galima visuotinai taikyti valstybėse narėse. Šia priemone papildomi duomenys, surinkti pasidalijamojo valdymo fondų ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP) įgyvendinimo tikslais, ir, remiantis rizikos rodiklių rinkiniu, suteikiama galimybė nustatyti paramos gavėjus, sutartis ir rangovus, kuriems gali grėsti pažeidimų, sukčiavimo ir interesų konfliktų rizika. Be to, Komisija šiuo metu nagrinėja galimybę sugriežtinti skaidrumo taisykles atliekant būsimą 2018 m. Finansinio reglamento peržiūrą.

BENDRAS KOMISIJOS ATSAKYMAS Į 99 IR 100 DALIŲ PASTABAS

Skaidrumo tikslais viešai prieinama informacija turi būti atskirta nuo informacijos, kurią nacionalinės ir ES įstaigos gali gauti audito ir kontrolės tikslais. Viešai prieinama informacija prieinama dvejus metus, o informacija audito ir kontrolės tikslais – penkerius metus. Iš viešai prieinamų duomenų apie 25 proc. nuasmenintų BŽŪP paramos gavėjų duomenų yra susiję su tais paramos gavėjais, kurie gauna mažiau nei 1 250 EUR ir jiems skiriama apie 1–2 proc. BŽŪP paramos. Tai yra derybų su teisėkūros institucijomis rezultatas ir jame atsižvelgiama į ETT sprendimą šiuo klausimu, pagal kurį turėjo būti užtikrinta proporcingumo ir skaidrumo taisyklių reikalavimų pusiausvyra.

Kalbant apie 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą (DFP) ir Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo priemonę (NGEU), Komisija pateikė pasiūlymą, kaip pagerinti valstybių narių vykdomą duomenų apie ES finansavimo, įgyvendinamo pagal pasidalijamąjį valdymą ir EGADP, gavėjus rinkimą. Šiuose pasiūlyimuose numatyta standartizuotu (elektroniniu) formatu registruoti ir saugoti duomenis apie ES lėšų gavėjus, įskaitant tikruosius savininkus (jei gavėjai nėra fiziniai asmenys). Komisija taip pat pasiūlė privalomai naudoti bendrą duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemonę siekiant gauti prieigą prie tokių duomenų, juos analizuoti ir sudaryti sąlygas, remiantis rizikos rodiklių rinkiniu, nustatyti priemones, sutartis ir gavėjus, kuriems gali grėsti pažeidimų, sukčiavimo ir interesų konfliktų rizika. Tokia priemonė pagerintų duomenų apie ES finansavimo gavėjus kokybę ir palyginamumą kontrolės bei audito tikslais, valstybės narės galėtų tikslingiau vykdyti audito ir kontrolės veiklą, o Komisija – tikslingiau atlikti priežiūros vaidmenį. Pagal Reglamentą (ES) 2021/2116 bendros duomenų gavybos ir rizikos vertinimo priemonės, kurią turi pateikti Komisija, naudojimas nėra neprivalomas. Tačiau BŽŪP atžvilgiu nustatyta peržiūros nuostata, pagal kurią reikalaujama, kad Komisija iki 2025 m. pateiktų ataskaitą, kurioje būtų įvertintas bendros duomenų gavybos priemonės naudojimas ir jos sąveikumas siekiant ją visuotinai naudoti valstybėse narėse, prireikus, kartu su atitinkamais pasiūlymais.

101. Komisija pažymi, kad mokėjimo agentūros yra teisiškai įpareigosios parengti ir įgyvendinti kovos su sukčiavimu priemones (Reglamentas (ES) 907/2014).

BENDRAS KOMISIJOS ATSAKYMAS Į 103 IR 104 DALIŲ PASTABAS

Komisija ragina, kad visose valstybių narių iniciatyvose būtų naudojami mašinų mokymosi metodai BŽŪP išlaidų valdymo ir kontrolės procese, be kita ko, siekiant nustatyti galimus pažeidimus bei sukčiavimą ir užkirsti jiems kelią. Komisija taip pat skatino valstybes nares, kurios pagal pasidalijamąjį valdymą faktiškai tikrina išlaidas, keistis tokia patirtimi ir geriausios patirties pavyzdžiais.

Palydovinė atitikties reikalavimams sąlygų ir reikalavimų stebėseną, pvz., šienavimo pavyzdys, pateiktas 103 dalyje, keliose valstybėse narėse jau dabar yra labai svarbi vykdamą stebėseną atliekamų patikrų dalis, kuri bus dar svarbesnė ateityje, kai bus įdiegta privaloma žemės ūkio plotų stebėjimo sistema. Taikant prevencinį požiūrį, kuris įtrauktas į vykdamą stebėseną atliekamų patikrų metodą, ūkininkai įspėjami apie galimus reikalavimų nesilaikymo atvejus ir gali iš dalies pakeisti

arba atsiimti savo paraišką arba pateikti priešingų įrodymų. Tačiau remiantis vien palydoviniais duomenimis negalima nustatyti, ar per patikras vykdant stebėseną nustatytas reikalavimų nesilaikymas yra pažeidimas, ar sukčiavimas.

105. PIRMA ĮTRAUKA. Duomenų apsauga (kaip nustatyta BDAR) iš tiesų gali trukdyti įvairiems subjektams keisti informacija. Tačiau Komisija privalo laikytis galiojančių teisės aktų.

Valstybės narės taip pat rėmėsi šiais teisiniais duomenų apsaugos apribojimais, kai Komisija paprašė sudaryti 50-ties didžiausių tikrųjų savininkų sąrašus.

Dėl šios priežasties pagal naująją BŽŪP valstybės narės turi reikalauti, kad teikdami pagalbos / paramos paraišką paramos gavėjai mokėjimo agentūrai deklaruotų, kuriai grupei jie priklauso.

TREČIA ĮTRAUKA. Atsižvelgdamos į santykinai mažą BŽŪP klaidų lygį ir labai mažą nustatyto sukčiavimo lygį, valstybės narės ne kartą kėlė klausimą dėl BŽŪP valdymui ir kontrolei tenkančios administracinės naštos bei sąnaudų ir naudos santykio siekiant dar labiau sumažinti klaidų lygį.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS (106–112 dalys)

Komisijos atsakymai

107. Žemės grobimas yra sudėtingas ir daugialypis klausimas, nesusijęs su piktnaudžiavimu konkrečiais BŽŪP teisės aktų trūkumais. Komisija mano, kad BŽŪP srityje ji ėmėsi iniciatyvos reaguodama į didėjančią žemės grobimo problemą, be kita ko, teikdama gaires valstybėms narėms po neseniai ETT priimto sprendimo byloje C-216/19 *Land Berlin*.

Kalbant apie valstybių narių kovos su sukčiavimu strategijų stebėseną, Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad BŽŪP yra valdoma taikant pasidalijamąjį valdymą, pagal kurį valstybės narės atlieka pagrindinį vaidmenį kovoje su sukčiavimu, o nacionalinės kovos su sukčiavimu priemonės yra nuolat prižiūrimos sertifikavimo įstaigų veiklos metu.

108. Kalbant apie sukčiavimo riziką, turinčią įtakos BŽŪP, Komisija pritaria Audito Rūmų nuomonei, kad tam tikri būdai neteisėtai pasipelnę iš ES lėšų (pvz., kai sukčiautojai siekia neteisėtai įsigyti žemės ūkio paskirties žemės ir vėliau prašyti paramos) gali būti veiksmingos valdymo ir kontrolės sistemos, pavyzdžiui, IAKS ir ŽSIS, kuri privertė sukčiautojus ieškoti kitų pagalbos gavimo būdų, veikimo rezultatas.

Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 49 dalies pastabas.

Dėl nuorodos į žemės grobimą žr. bendrą Komisijos atsakymą dėl 7 diagramos ir į 50 bei 51 dalių pastabas. Komisija norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad yra skirtumas tarp neteisėto žemės įsigijimo (tai reiškia, kad nuosavybės teisė į žemę įgyjama vykdant nusikalstamas veikas, pvz., smurto ar bauginimo veiksmus) ir vėliau faktiško atitikties reikalavimams sąlygų tenkinimo ir tik apsimetimo, kad tenkinamos atitikties reikalavimams sąlygos, pateikiant padirbtus ir (arba) suklastotus dokumentus. Pastarasis atvejis galėtų būti ta problema, kurią mokėjimo agentūra galėtų nustatyti kovos su sukčiavimu priemonėmis.

111. Komisija primena, kad nacionalinės kovos su sukčiavimu priemonės yra nuolat prižiūrimos remiantis sertifikavimo įstaigų darbu ir jų metinėmis ataskaitomis Komisijai.

Komisija pabrėžia, kad, kalbant apie kovos su sukčiavimu priemones, pagal pasidalijamąjį valdymą pagrindinis vaidmuo tenka valstybėms narėms.

Komisija (Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD) kasmet vykdo kelias audito misijas valstybėse narėse, kurių metu tikrina sertifikavimo įstaigų audito strategijos įgyvendinimą ir jų darbo, susijusio su mokėjimo agentūrų vidaus kontrolės sistemos vertinimu, įskaitant akreditavimo kriterijų peržiūrą, kokybę.

Be to, kaip aiškiai nurodė ir Audito Rūmai, Komisija atlieka auditus, kurie nėra ir neturėtų būti sukčiavimo tyrimai. Tačiau Komisija tikrina valstybių narių taikomas kovos su sukčiavimu priemones.

Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD atliekamų akreditavimo auditų metu nagrinėjamos kovos su sukčiavimu priemonės, kurias įgyvendino mokėjimo agentūros atsižvelgdamos į akreditavimo kriterijų komponentus, visų pirma susijusius su *vidaus aplinka, paraiškų patvirtinimu* ir *stebėseną* (rizikos vertinimas atliekamas planavimo etapu siekiant nustatyti sritis, į kurias reikia sutelkti dėmesį atliekant auditą – sukčiavimo rizika visada svarstoma planavimo etapu). Atitinkamais atvejais Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD nustatyti faktai ir pateiktos rekomendacijos lėmė tai, kad buvo įgyvendinti mokėjimo agentūrų taisomieji arba tobulinimo planai.

Žr. bendrą Komisijos atsakymą į 75–78 dalių pastabas ir atsakymą į 80 dalies pastabas.

112. Kalbant apie naujų technologijų ir dirbtinio intelekto naudojimo skatinimą, Komisija aktyviai ragino valstybes nares jais naudotis. Valstybės narės dideliu mastu taiko vykdamas stebėseną atliekamas patikras. Be to, vis daugiau valstybių narių reiškia pageidavimą išbandyti priemonę „Arachne“. Tai taip pat yra Komisijos pastangų skatinti ir aiškinti šias naujas technologijas rezultatas.

Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 91 dalies pastabas.

1 rekomendacija. Įgyti išsamesnių žinių apie sukčiavimo riziką ir priemones, susijusias su BŽŪP išlaidomis, ir jomis dalytis

1.A. Komisija pritaria šiai rekomendacijai ir mano, kad buvo pateiktos gairės. Komisija pabrėžia, kad už kovos su sukčiavimu strategijos rengimą ir įgyvendinimą tebėra atsakingos valstybės narės. Be 1 gairės dėl sertifikavimo įstaigų darbo, susijusio su visais akreditavimo kriterijais, Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD per 2021 m. lapkričio mėn. ekspertų grupės posėdį pateikė sertifikavimo įstaigoms konkrečias gaires, kuriose buvo nurodyta geriausia patirtis, susijusi su jų vaidmeniu vertinant mokėjimo agentūrų kovos su sukčiavimu priemones. Taikant naujus BŽŪP teisės aktus, bus peržiūrėtos visos mokėjimo agentūroms ir sertifikavimo įstaigoms skirtos gairės ir į jas bus įtrauktos konkrečios gairės dėl kovos su sukčiavimu priemonių.

Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD nuolat stebi sertifikavimo įstaigų darbą, susijusį su akreditavimo kriterijų vertinimu, įskaitant kovos su sukčiavimu priemonių įgyvendinimą mokėjimo agentūrų lygmeniu atliekant metinį sąskaitų patvirtinimą, kai peržiūrimos visos sertifikavimo įstaigų gautos ataskaitos, ir vykdamas specialias misijas, kurių metu peržiūrimas sertifikavimo įstaigų audito strategijos įgyvendinimas.

1.B. Komisija pritaria rekomendacijai ir stebės, kaip mokėjimo agentūros įgyvendina su disponuojama žeme susijusius reikalavimus, atsižvelgdama į gaires ir kartu laikydamasi naujo įgyvendinimo modelio ir sutelkdama dėmesį į valstybių narių sistemas.

Be to, Komisija jau skleidžia geriausią valstybių narių patirtį visuose atitinkamuose BŽŪP elementams skirtuose forumuose.

1.C. Komisija pritaria rekomendacijai ir laiku atliks naują horizontalųjį sukčiavimo rizikos BŽŪP vertinimą, kad naujoji teisinė sistema būtų įgyvendinta 2023 m. sausio 1 d.

2 rekomendacija. Skatinti naudoti naujas technologijas sukčiavimo BŽŪP išlaidų srityje prevencijai ir nustatymui

Komisija pritaria rekomendacijai ir mano, kad ji pradėjo įgyvendinti siūlomus veiksmus. Komisija ir toliau remis valstybes nares naujų technologijų, dirbtinio intelekto ir mašinų mokymosi naudojimo srityse, be kita ko, siekiant užkirsti kelią sukčiavimui ir jį nustatyti, tiek, kiek šios sistemos gali būti naudojamos tokiam tikslui pasiekti.

2.A. Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

Komisija norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad nuo 2023 m. valstybės narės visapusiškai laikosi subsidiarumo principo kurdamos savo kontrolės ir sankcijų sistemas. Nuo 2023 m. privaloma žemės ūkio plotų stebėjimo sistema apims su plotu susijusias intervencines priemones visose valstybėse narėse, siekiant įvertinti politikos rezultatus. Šis privalomas programos „Copernicus“ palydovų „Sentinel“ duomenų naudojimas kito laikotarpio BŽŪP nustatomas siekiant užtikrinti valstybių narių metinių veiklos rezultatų ataskaitų patikimumą. Pagrindinę informaciją, kuri bus gaunama pagal žemės ūkio plotų stebėjimo sistemą, valstybės narės taip pat gali naudoti siekdamos užkirsti kelią pažeidimams ir sumažinti fondui kylančią riziką.

2.B. Komisija pritaria šiai rekomendacijai. Ji jau pradėjo įgyvendinti siūlomus veiksmus ir toliau remis valstybes nares joms taikant sukčiavimo nustatymo priemones.

Komisija ir toliau ragins valstybes nares naudoti integruotą IT sistemą taikant duomenų gavybos ir rizikos įvertinimo priemonę „Arachne“, taip pat toliau rengs mokymus, teiks paramą ir techninę pagalbą, siekdama skatinti šios sistemos taikymą ir padidinti ja besinaudojančių valstybių narių skaičių. Be to, Komisija toliau gerins IT sistemos savybes, patogumą naudoti ir sąveikumą su kitais duomenų šaltiniais.

2.C. Komisija pritaria šiai rekomendacijai. Komisija mano, kad ji jau dalijasi geriausia patirtimi sukčiavimo modelių nustatymo srityje. Vis dėlto, kalbant apie dirbtinį intelektą ir mašinų mokymąsi, šiuo metu Komisija svarsto galimybę dalytis bendro pobūdžio geriausia naudojimosi dirbtiniu intelektu patirtimi (BŽŪP stebėsenos ir vertinimo, analizės, statistinių duomenų rengimo ir kt. srityse) ir, atsižvelgiant į rezultatus, įvertinti, koku mastu jis gali būti naudojamas sukčiavimui nustatyti.